

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1207/2017
02.07.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из ..., чији је пуномоћник Катарина Микић адвокат из ..., против тужених ВВ и ГГ, обоје из ..., чији је пуномоћник Ана Станковић адвокат из ..., ради установљивања права службености, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7100/16 од 05.12.2016. године, у седници већа одржаној дана 02.07.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 7100/16 од 05.12.2016. године и предмет **ВРАЋА** другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби тужилаца.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 7100/16 од 05.12.2016. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 9117/15 од 29.06.2016. године тако што је усвојен тужбени захтев и: установљено право стварне и нужне службености у корист повласних добара - катастарске парцеле .../... КО ... у својини тужиоца АА и катастарске парцеле .../... КО ... у својини тужиље ББ, пролаза пешице, аутомобилом, специјалним возилом за чишћење септичких јама, другим комуналним возилима, ватрогасним возилима, камионом за допремање угља, огрева, хитне помоћи и сличних возила преко послужних добара - катастарске парцеле .../... и катастарске парцеле .../... КО ... у својини туженог ВВ и катастарске парцеле .../... КО ... у својини тужене ГГ, са правцем простирања, мерама и границама наведеним у овом ставу изреке; обавезани тужени да уклоне капије у склопу оградe и оградe од бетонског парапета, бетонских стубова и жичаних поља и део бетонског платоа у оквиру пројектованог колског прилаза на катастарској парцели .../... КО ... у својини тужене ГГ, као и све друге евентуалне препреке које би онемогућавале колски пролаз до места на којем се излази на постојеће јавно добро - пут на катастарској парцели .../... КО ... или ће то уклонити тужиоци о трошку тужених; обавезани тужени да признају и трпе, те омогуће тужиоцима и возилима несметани описани колски пролаз као и његово редовно одржавање, обнављање и поправке. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 9117/15 од 29.06.2016. године тако што је усвојен тужбени захтев и установљено право стварне и нужне службености ради прикључења стамбеног објекта тужиоца АА лоцираног на катастарској парцели .../... КО ... на дистрибутивни електроенергетски систем, постављањем електричног вода и

изградњом прикључка путем проводника од стуба уличне постојеће нисконапонске електромереже преко једног или два помоћна стуба одређених димензија постављених преко парцела .../... и .../... у власништву туженог ВВ и парцела .../... и .../... у власништву тужене ГГ, преко којих би пролазио надземни прикључак по стандардима и условима овлашћених служби, што би тужени били дужни да признају, трпе и омогуће постављање као и извођење радова на одржавању или других нужних радова употребом послужних добара од стране служби „Електродистрибуције Београд“, те забрањено туженима предузимање свих радњи које би отежале и ометале вршење стварних службености или које би умањиле њихов садржај. Ставом трећим изреке, забрањено је туженима да на било који начин ометају тужиоце или их спречавају у остваривању права установљених овом пресудом која ће служити као основ за упис свих установљених стварних терета на послужним добрима а у корист повласних добара. Ставом четвртим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужених и потврђено решење Првог основног суда у Београду П 9117/15 од 02.09.2016. године којим је одбачен захтев тужених за доношење решења о трошковима парничног поступка. Ставом петим изреке, обавезани су тужени да солидарно исплате тужиоцима трошкове целокупног поступка у износу од 103.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени су благовремено изјавили ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 403. став 2. тачка 2. и члана 408. Закона о парничном поступку (ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужених основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су власници повласних добара - парцеле .../... и парцеле .../... обе у КО Тужиоци су на тим парцелама, на основу издатих грађевинских дозвола, изградили породичне стамбене зграде. Детаљним урбанистичким планом насеља Сланци из 1980. године са изменама из 1983. године, који је и даље на снази, била је предвиђена изградња пројектоване улице ... у чији састав је требало да уђу катастарске парцеле .../..., .../..., .../... и .../... све у КО ..., у својини тужених. Постоје два приступна правца за прилаз објектима тужилаца: први, постојећи пут од улице ... преко катастарске парцеле .../... КО ... у дужини од 37,51 м који се наставља преко катастарских парцела .../... и .../... КО ... у својини тужилаца и у дужини од 39,82 м - укупно 67,33 м², просечне ширине 3,26 м са средњим успоном од 5,5%, који није уређен, и други од јавног добра означеног као катастарска парцела .../... КО ... преко катастарских парцела .../..., .../... и .../... до катастарске парцеле .../... у истој катастарској општини - формираним путем дужине 19,23 м и ширине 3м, који би био рационалнији и реалнији ако би заживео Детаљни урбанистички план насеља Сланци (налаз вештака геодете од 23.12.2013. године). Постојећи прилазни пут је недовољно функционалан и перманентно небезбедан због недовољне прегледности при укључењу возила у улицу ..., зато што возачи не могу доћи на линију прегледности без излажења предњег дела возила на коловоз и тако запречавања пролаза другим возилима, нарочито оним која долазе из непрегледне кривине са десне стране, али и због екстремног успона од 20%, проклизавања точкова при покретању возила са зауставне

позиције и велике дужине приступног пута (налаз вештака саобраћајне струке). Налазом вештака грађевинске - геодетске струке предложене су две варијанте пролаза: од улице ... која захвата катастарске парцеле .../..., .../..., .../... и .../... КО ..., који са собом носи ризик од великог нагиба терена и ризичног кретања од означене улице и обрнуто и други, који захвата катастарске парцеле .../..., .../..., .../..., .../... и .../... КО ..., који је прикладнији за приступ али пролази крајем дворишта тужених. Објекат тужиље ДД на катастарској парцели .../... КО ... је прикључен на електромережу са стуба уличне мреже и преко стуба постављеног на наведеној парцели, док објекат тужиоца АА на катастарској парцели .../... КО ... није прикључен на градску електромережу, већ је прикључак изведен са тужиљиног објекта. Издатим техничким условима, прикључење објекта тужиоца могуће је извршити преко помоћних стубова који се могу поставити на катастарским парцелама .../..., .../..., .../..., .../..., .../... и .../... све КО

На основу тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев. По налажењу тог суда, тужиоци имају други прилаз до својих објеката због чега, без обзира на све недостатке постојећег прилазног пута, није основан њихов захтев да се судском одлуком установи право службености пролаза преко парцела у својини тужених јер би то било у супротности са чланом 53. Закона о основама својинскоправних односа, а нарочито са начелом рестрикције стварних службености предвиђеног у члану 50. став 1. истог закона.

Одлучујући о жалби тужилаца другостепени суд је, након одржане расправе преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев. По становишту тог суда, постојећи прилаз од улице ... је отежан и апсолутно небезбедан за путничка возила, јер због његове ширине и нивоа успона маневрисање, мимоилажење или претицање у одређеним временским условима може довести до тежих последица - материјалне штете и угрожавања људских живота, док теретна возила услед својих димензија и тежине тај пролаз не могу ни користити. Другостепеном пресудом преиначена је пресуда првостепеног суда и у погледу одлуке о установљавању службености постављања стубова преко којих ће, надземним проводником, објекат тужиоца АА бити прикључен на уличну електромережу, узимањем у обзир техничких услова за прикључење број 109691/2-2016 од 28.04.2016. године.

По налажењу Врховног касационог суда, основано се изјављеном ревизијом указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 49. став 1. Закона о основама својинскоправних односа прописано је да је стварна службеност право власника једне непокретности (повласно добро) да за потребе те непокретности врши одређене радње на непокретности другог власника (послужно добро) или да захтева од власника послужног добра да се уздржава од вршења одређених радњи, које би иначе имао право вршити на својој непокретности. Према члану 53. став 1. тог закона, стварна службеност се установљава одлуком суда или одлуком другог државног органа када власник повласног добра у целини или делимично не може користити то добро без одговарајућих коришћења послужног добра, као и у другим случајевима одређеним законом.

У вршењу права стварне службености важи правило да власник повласног добра, када врши своје право, мора да што више штеди послужно добро на коме га врши и за које службеност представља оптерећење. Ово правило (начело рестрикције

службености) садржи члан 50. став 1. Закона о основама својинскоправних односа, којим је изричито прописано да се стварна службеност врши на начин којим се најмање оптерећује послужно добро.

Начело рестрикције нарочито је изражено при установљавању службености преко ограђених кућних дворишта. По правилу, нужна службеност се не може конституисати преко ограђених кућних дворишта, а изузетак је дозвољен само ако се другим правцем никако, или без несразмерно великих трошкова не може прићи повласном добру. У случајевима установљавања службености преко кућног дворишта не може се узети у обзир само економичност у коришћењу повласног добра, већ се мора ценити и која би штета настала за послужно добро установљавањем службености и да ли би била повређена и друга права власника послужног добра, као што су право на лични мир, несметано становање, заштиту од загађивања, безбедност и друго.

У овом случају другостепени суд је удовољио захтеву тужилаца и установио службеност пешачког и колског (путничким и теретним возилима) пролаза преко послужног добра које чине катастарске парцеле .../... и .../... КО ... у својини туженог ВВ, као и катастарске парцеле .../... и .../... КО ... у својини тужене ГГ, са одређеним правцем простирања и у одређеним мерама и границама. Парцеле .../... и .../... КО ... налазе се унутар регулационих линија саобраћајнице - улице ..., предвиђене Детаљним урбанистичким планом насеља Сланци, а катастарска парцела .../.. се налази изван регулационе линије ове саобраћајнице. Парцеле .../... и .../... КО ... чине јединствени простор са катастарском парцелом .../... у истој катастарској општини на којој се налази стамбена зграда и ограђене су жичаном оградом са постављеном капијом, тако да чине двориште стамбеног објекта. Установљена службеност пешачког и колског пролаза иде крајем дворишног дела тужених. Све то утврђено је налазом и мишљењем вештака од 30.11.2015. године (варијанта 2) на којем је другостепени суд засновао одлуку о установљавању стварне службености.

Имајући изложено у виду, тужени основано указују на пропуст другостепеног суда да правилно примени начело рестрикције стварне службености предвиђено чланом 50. став 1. Закона о основама својинскоправних односа, у ситуацији када се правац службености простира делом и преко ограђеног дворишта - катастарских парцела .../... и .../... КО С тим у вези, другостепени суд је пропустио да на одржаној расправи разјасни не само то да ли је други правац стварне службености (варијанта 1 налаза вештака од 30.11.2015. године) такав да се истим без несразмерних тешкоћа не може прићи повласним добрима, већ и да ли правац установљене службености (варијанта 2 истог налаза) наноси неку штету туженима а нарочито да ли су повређена њихова права на лични мир, несметано становање, заштита од загађености, безбедност и слично.

Одлука о установљавању права службености постављањем стубова на послужним добрима у својини тужених заснована је на техничким условима које је, на захтев тужиоца АА, издао ЕПС Дистрибуција у складу са чланом 54. Закона о планирању и изградњи. Према тим техничким условима, прикључење стамбеног објекта тужиоца АА на нисконапонску електромеру врши се проводником одређених димензија, од стуба постојеће нисконапонске електромере преко једног или два помоћна стуба које је могуће поставити на више катастарских парцела. Од тих парцела тужени ВВ је власник парцеле .../... и парцеле .../... КО ..., тужена ГГ је власница парцела .../..., .../... и .../... КО ..., а тужилац АА је власник парцеле .../... у истој

катастарској општини, која се према техничким условима такође може користити за постављање помоћног стуба.

У таквој ситуацији, када постоји више парцела на којима је могуће поставити помоћне стубове, од којих је једна парцела у својини тужиоца чији се објекат прикључује на електромеру, основано тужени указују на недостатке утврђеног чињеничног стања битног за правилну примену чланова 49, 50. став 1. и 53. Закона о основама својинскоправних односа.

Из наведених разлога, нижестепена пресуда је морала бити укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби тужилаца.

У поновљеном поступку другостепени суд ће, водећи рачуна о ономе што је наведено у образложењу овог решења, правилном применом материјалног права одлучити о жалби и захтеву тужилаца.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, као о споредном потраживању које зависи од одлуке о главној ствари - успеха странака у спору.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић